

Društveno-povijesni kontekst Deklaracije

Režim je nastojao uspostaviti kontrolu nad svim područjima društvenog života, država je težila nadnacionalnim i ateističkim načelima. Brišu se gotovo sve institucije koje imaju prefiks hrvatski..., pojašnjavao je Knez

ZADAR » Studenti s Odjela za povijest Sveučilišta u Zadru Luka Knez i Ante Skelin u utorak su u Studentskom klubu Božo Lerotić održali predavanje »Povijesne okolnosti Deklaracije o nazivu i položaju hrvatskoga književnog jezika«. U fokusu predavanja su bile dvije teme, društveno – politička situacija u godinama oko doba nastajanja Deklaracije te sama Deklaracija, razlozi za njeno pojavljivanje i osobe koje su bile uključene u njen nastanak.

Knez je naglasio kako je poslijeratna Jugoslavija bila država u kojoj je isticanje nacionalnih obilježaja bilo sustavno potiskivano.

– Režim je nastojao uspostaviti kontrolu nad svim područjima društvenog života, država je težila nadnacionalnim i ateističkim načelima. Brišu se gotovo sve institucije koje imaju prefiks hrvatski, a pod parolom »nema odmora dok traje obnova« izgrađuje se država bez razmjerno. Sve odluke se donose u Beogradu, Jugoslavija je uređena centralistički pa primjerice, sredinom 60-tih u Zagreb se ulaže 39,9 milijardi dinara investicija naspram Beograda gdje se ulaže 140,4

Luka Knez, jedan od studenata predavača

milijardi dinara. To, uz ostale probleme centralističkog uređenja, izaziva nezadovoljstvo kod dijela hrvatskih komunista, objasnio je Knez.

Skelin se više osvrnuo na samu Deklaraciju naglasivši da iako su službeno dva jezika bila ravnopravna hrvatsko-srpski i srpsko-hrvatski u vojsci se govorio srpski kao i u državnim institucijama.

– Drugom polovicom šezdesetih u fokus dolazi pitanje jezika, upravni odbor Matice hrvatske u ožujku 1967. godine osniva komisiju koja je trebala formulirati hrvatske stavove o problemima jezika. Sastavili su Deklaraciju i poslali svim medijima. Komunistička partija uspijeva spri-

ječiti objavu u svim novinama osim u Telegrafu gdje Deklaracija izlazi 17. ožujka 1967. godine, potpisana od strane 130 hrvatska intelektualca. U Deklaraciji se traži ravnopravnost sva četiri jezika: hrvatskog, srpskog, slovenskog i makedonskog.

Ubrzo stižu osude i sankcije od Komunističke partije pa 70 članova KP potpisnika biva kažnjeno, a 10 isključeno iz partije, istaknuo je Skelin, izdvojivši još niz činjenica vezanih za Deklaraciju, naglasivši kako su udari na potpisnike i sve ostale koji se nisu slagali s tadašnjim ustrojem bili samo početak do konačnog obračuna – Hrvatskog proljeća.

K. BUKVIĆ